

Abstrakt

V této práci byla prostřednictvím multidisciplinárního přístupu (morfometrická kraniální, dentální, fenetická a tvarová analýza; molekulárně genetická analýza mt genu ND2) detailně prostudována pohlavní a zejména geografická proměnlivost různých populací rodu *Miniopterus* ze západní Palearktidy a navazujících oblastí: *Miniopterus schreibersii* (Maroko, západní Evropa, Panonie, Balkán, Kréta, Blízký východ, Střední východ), *Miniopterus natalensis* (Jemen, Etiopie) a *Miniopterus inflatus* (Etiopie). U druhu *Miniopterus schreibersii* byla testována a následně prokázána existence pohlavního dimorfizmu: samci mají lebky celkově větší a oproti samicím relativně vyšší, kratší a užší. Mandibuly mají celkově větší samice, stejně jako více než polovinu dentálních rozměrů. Samci mají výrazně větší špičáky a celkově, ku ostatním dolním premolárům, relativně vyšší dolní P₄. Pohlaví se navzájem nejvíce liší ve tvaru P⁴ a horních molárů. Hodnocením mezipopulační variability druhu *Miniopterus schreibersii* bylo zjištěno, že vzorky západoevropské, panonské, balkánské, krétské, sicilské, gruzínské, příbřežní turecké a marocké nejspíše náležejí poddruhu *M. s. schreibersii*. Afgánské, iránské, ázerbájdžánské a vnitrozemní turecké pak poddruhu *M. s. pallidus*. Blízkovýchodní vzorky (jižní Anatólie, Kypr, Libanon, Sýrie), zjevně náležejí stejné taxonomické jednotce jako evropské populace, tedy poddruhu *M. s. schreibersii*. Vzorky z Jordánska, pocházející na rozdíl od ostatních levantiských vzorků z východní strany Velkého riftu, náležejí stejné formě jakou představují populace východního Turecka a Středního východu, tedy poddruhu *M. s. pallidus*. Zjištěná míra odlišností marockých vzorků (vyjma publikovaných vzorků z Agadiru) od populací poddruhu *M. s. schreibersii* je pak na úrovni subspecie. Výsledky molekulární analýzy ukázaly, že studované vzorky z Afroarabských lokalit (Jemen, Etiopie), hodnocených dosud jako příslušníci *M. schreibersii* anebo nověji *M. natalensis*, jsou od vzorků obou druhů z Evropy a jižní Afriky zcela odlišné a tedy, že obě druhová jména jsou pro tuto populaci nepoužitelná (místo nich navrhuji užívat jméno *M. arenarius* Heller, 1912). Stejná skutečnost byla prokázána i u vzorků druhu *Miniopterus inflatus* z Etiopie, které se ukázaly odlišné od vzorků z Ugandy.